

Súťažný film Envirofilmu 2009

Horká chuť čaju (Dánsko), autori: Tom Heinemann, Erling Borgen

Režisér Tom Heinemann sa už u poroty, ale aj u divákov Envirofilmu raz skvelo zapísal. Jeho silný sociálny dokument o tragickom pozadí ekologických výrobkov z krajín tretieho sveta na festivale v roku 2007 zvíťazil. Aj tentoraz si všima postavenie chudobných ľudí, tentoraz na čajovníkových plantážach v Indii, Bangladéši, Srí Lanke či Keni, kde každý deň bojujú o prežitie milióny zberačov čaju, aby si zákazníci mohli nakupovať čaj v duchu fair trade. Aj tentoraz odhaľuje, spochybňuje a kladie nepríjemné otázky. Je ten ospevovaný fair trade ozaj fair? Ukazuje sa tak, že slovo environment dnes zasahuje aj do života ľudí nielen v ich vzťahu k prírode, ale aj v zmysle ich sociálneho postavenia.

vzdialenej krajine. Pozitívom filmu je, že odvtedy, ako bol film uvedený na verejnosti, sa veľa vecí zlepšilo. Veľmi ma potešilo zistenie, že tisíce robotníkov majú omnoho lepšie pracovné podmienky, a že miestne životné prostredie môže byť a bude zlepšené. Len počas šiestich týždňov bolo v Nórsku publikovaných viac než

sedem tisíc novinových článkov na túto tému a štátom kontrolovaná spoločnosť Telenor investuje milióny a milióny do zlepšenia podmienok v závodoch v Bangladéši. Sú to zaručené informácie, pretože som v pravidelnom kontakte s manažérmi závodu, ktorí sa zúčastnili na tomto programe.

Je nesporne dôležité „ukázať svetu“, čo sa udeje počas doby, kým si uvaríme šálku čaju a vychutnáme jeho chuť a vôňu. Tiež je dôležité vedieť, v čom spočíva (ne)etický kódex gigantických spoločností, koľko utrpenia a nepravostí sa za ním ukrýva. Dokumentárny film je zrejme jedným zo spôsobov, ako túto situáciu zmeniť, zlepšiť...

V mnohých krajinách západného sveta sa veľké spoločnosti pripájajú k iniciatíve OSN Global Compact CSR (spoločenská zodpovednosť firiem) a iným kľúčovým hodnotám, ktoré rešpektujú prírodu aj človeka. Niektoré to robia preto, lebo to myslia vážne, iné len kvôli vonkajšiemu dojmu. Jedine investigatívni novinári môžu skontrolovať, či spoločnosti plnia to, k čomu sa zaviazali. Bohužiaľ, len málo novinárov má na to čas. A musím čestne povedať, že zisk je pre firmy stále prevažujúcou hodnotou. Čím kritickejšie dokumentárne filmy však robíme, čím viac pozornosti dokážeme získať, tým ťažšie bude pre nadnárodné spoločnosti povedať: Ooops, nevedeli sme...

Filmy o životnom prostredí si vás teda naisto získali...

Pravdaže, stále robím filmy o životnom prostredí. Minulý rok som s mojim kolegom Erlingom Borgenom z Nórska nakrútil tri filmy zo seriálu Hod' si mincou. O dvoch z nich, Horká chuť čaju a Veža sľubov sme hovorili. V súčasnosti rozbieham ďalší projekt, bude to film tak o sociálnych, ako o environmentálnych otázkach a problémoch. Rád by som ho prihlásil na Envirofilm v budúcom roku, ale zatiaľ je príliš skoro o tom hovoriť.

Anna Gudzová

Tomáš Škrdlant – držiteľ Grand Prix 2004 za Myslenie vody

Tomáš Škrdlant v súčasnosti dokončuje celovečerný dokument Nevitani (foto: archív T. Škrdlanta)

Envirofilm 2004 bol významný a výnimočný tím, že to bol jubilejný, desiaty ročník festivalu a konal sa v prvých dňoch vstupu Slovenska do Európskej únie. V tomto roku súťažilo na Envirofilme 108 filmov od autorov z 20 krajín sveta. Hlavnú cenu Envirofilmu 2004 si odniesol film českého režiséra a kameramana Tomáša Škrdlanta *Myslenie vody*, pri ktorom porota ocenila filozofické, poetické, predovšetkým však filmársky mimoriadne účinné uchopenie problému povodní. Člen medzinárodnej poroty Otakar Skalský, ktorý v roku 1995 stál pri zrode Envirofilmu a bol predsedom prvej medzinárodnej poroty, o filme *Myslenie vody* okrem iného povedal: „Nie je to obvyklý dokument. Je to filozofický dokument, ktorý veľmi zaujímavým spôsobom kombinuje obraz so zvukom. Je to veľmi múdry film. Ukazuje, že voda je naozaj nesmierne dôležitá. Všetko je z vody, my sme z vody a vyzzerá to tak, že za pár rokov najväčším bojom na tejto planéte bude boj o vodu...“

Film *Myslenie vody* do súťaže Envirofilm 2004 prihlásilo Ministerstvo životného prostredia Českej republiky.

Tomáš Škrdlant si cenu na Zvolenský zámok prišiel prevziať osobne.

„Cena ma, samozrejme, potešila. Bol som na Envirofilme a myslím si, že je to výborne organizovaný festival,“ hovorí autor, absolvent réžie na pražskej FAMU, ktorý nakrútil už desiatky dokumentárnych filmov o životnom prostredí, o sociálnej dynamike, psychológii, o medziľudských vzťahoch, postavení postihnutých detí v rodine a spoločnosti a ďalšie. Spomenieme napríklad televízne filmy *Stromy* v nás (1991), *Hľadanie dobrej smrti*, *Milujte svojich nepriateľov*, *Život na dlh* (2006) alebo televízny seriál *Keď* musíš, tak musíš (2003), ktorého je spoluautorom. Ako asistent réžie

spolupracoval aj na Oscarom ocenenom československom filme *Obchod na korze* (Elmar Klos, Ján Kadár, 1965).

V roku 1996 vydal knihu *Demokracia prírody* – ekologická hra systémových podrobností a je spoluautorom knihy *Skrytá pravda Zeme*, ktorú napísal s filozofom Zdeňkom Neubauerom. Ekológii v širšom zmysle slova, teda alternatívneho, systémového pohľadu na svet, sa Tomáš Škrdlant venuje dlhodobo a nielen čo sa týka životného prostredia. Teraz dokončuje celovečerný dokument *Nevitani*. Je o ľudoch, ktorých rodiny aj spoločnosť odmietli po ich narodení prijať.

(gudz)

Súťažný film Envirofilmu 2009

Generácia „0“ (eko)právník s rešpektom

Cyklus Českej televízie *Generácia „0“* je výbornou ukážkou investigatívnej publicistiky, ktorá stojí na strane občana proti často kontroverzným rozhodnutiam úradníkov. Tentoraz predstavuje aktivity jedného zo zakladateľov Ekologického právneho servisu Pavla Franca. Spolu s ním navštívime severomoravské Nošovice a osvetlíme kauzu Hyundai, budeme skúmať pozadie hliníkárne Nemač, ale pozrieme sa aj na jeho názory na životné prostredie a ekológiu. Magazín je skvelým návodom pre občanov, často nespokojných s prapodivnými spôsobmi ich volených zástupcov. Až príliš často si občan uvedomí, bohužiaľ neskoro, že zástupca zastupuje predovšetkým sám seba.

